

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XI. An Adam in virtutibus voluntatis rectus, ac perfectus creatus fuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

quem homo per liberum arbitrium non posset vitare, & cuius permissio ad pugnam, periculumque de fidelitate primorum parietum capiendum, non pertineret; potuisse autem esse errorem per liberum arbitrium, quando eius permissio ad pugnam illam, & periculum spectaret. Itaque sentit in illo statu non potuisse hominem inuoluntarie decipi, aut errare. Voluntarie autem potuisse non in omni materia, sed in ea, quæ ad probationem fidei, seu ad experimentum, & libertatem eius spectabat. Fundatur, quia Deus exposuit primos homines ad pugnam cum dæmone, ut per victoriam maius meritum consequi possent: ergo etiam in hac parte reliquit eos in manu consilij sui, ut ab hoste de errore aliquo culpabili tentari possent, & suo arbitrio errorem admittere; vel cum diuina gratia illum depellere. Et ita exponit deceptionem Eue, quia illa fuit libera, & ex diuina prouidentia iuste permessa.

Duobus tamen modis potest hæc sententia intelligi. Prior est, ut Deus in illo statu solum præseruauerit hominem in infallibiliter ab errore inuoluntario, id est, quem sua voluntate vitare non posset, quamuis faceret quantum in se esset. In reliquis vero omnibus, in quibus homo non erraret, nisi liberè volens illum reliquerit, ut decipi posset, ac errare, si vellet. Et hunc sensum indicat dictus auctor exponendo Augustinum, ut de solis inuoluntariis erroribus loquutus sit. Qui tamen sensus non videtur consentaneus Augustino, nam deceptio Eue satis inuoluntaria fuit, & nihilominus dicit, ante illam præcelsisse culpam, significans, sine illa esse non potuisse. Alius sensus illius sententiae, quoad posteriorem partem de voluntario errore (nam in priori conuenimus) esse potest, ut non de omni errore voluntario, sed de illo, qui non incurritur sine graui culpa intelligatur.

Tribus enim modis contingit voluntarius error in intellectu, scilicet abque vlla culpa, cum venia, si culpa, & cum mortali. Primo modo potest nunc homo errare speculatiue in iudicio probabilis opinionis, in quo nihil peccat, quando prudenter se gerit, quauis contingat iudicium in re falsum esse. Et hunc modum deceptionis videtur etiam admittere Molina in statu innocentie, dicit enim, in illo potuisse esse opinatiuum iudicium, quia nulla est inordinatio, quando prudenter fit. Sed in hoc omnino veram censeo esse communem sententiam, quia licet illa non fit inordinatio culpæ, est magna imperfectio, & malum quoddam naturæ. Et ita de hoc genere deceptionis maximè procedunt omnia, quæ de perfectione hominis, & perfectione Dei adduximus. Secundo modo potest homo errare cum culpa veniali si ferat iudicium imprudenter, & cum aliqua leui temeritate, sine alio graui damno sui, vel alterius. Et de hoc modo erroris etiam censeo certum, non habuisse locum in primo statu, & ante omne peccatum graue ab homine commissum. Tum propter omnia supra adducta: tum quia vix potest contingere talis error sine aliqua mentis surreptione, quæ in illo statu locum non habebat: tum maximè quia in eodem statu non poterat homo prius peccare venialiter, quam mortaliter, ut postea videbimus.

Tertius modus deceptionis manifestus est in heresi, & in iudicio temerario contra honorem proximi, & similibus. Et in hoc censeo valde probabilem opinionem Moling, & fortasse hoc solum tendit: non existimo autem esse contra mentem D. Thomæ, & aliorum. Probat prior pars, quia homo in statu innocentie liber fuit ad peccatum in quacunque materia graui, nec in hoc potest aliqua limitatio, vel aliquis ordo cum fundamento affirmari, ut v. g. quod non potuerit ante pecca-

Suarez de opere sex dierum.

tum superbiæ aliud committere, vel iniustus esse, priusquam intemperatus: ergo prius peccatum hominis potuit esse heresis, vel etiam iniustum iudicium contra proximum: ergo potuit esse in primo homine, vel scemina deceptio voluntaria ante omne aliud peccatum. Neque hoc est contra communem sententiam, quam supra probauimus, ut in altera parte dixi, nam talis error procedere debet ex voluntate deliberata, & peccaminosa, quæ in eo statu esset perfectè libera, & non per surreptionem: nec esset ex priori deceptione, sed ad summum ex inconsideratione, & ita esset prior errore, tanquam causa eius: ergo iam illa deceptio non esset in homine innocente, sed in homine peccatore, neque esset pæna sine culpa, sed potius esset ex culpa, nam illa voluntas à qua procederet, culpabilis esset. Atque ita semper verum manet, hominem in statu innocentie decipi non potuisse, quia ex vi illius voluntatis ab illo statu caderet, & ita prius esset peccator, quam iudicium erroneum haberet.

Dices: ergo potuit hoc modo deceptio Eue contingere, etiam si interius peccatum superbiæ prius in animo non præcelsisset, cuius oppositum sentiunt August. & D. Thom. & ita videtur hæc pars eorum menti, ac sententiae repugnare. Respondeo: ita quidem accidere potuisse simpliciter, vel, ut ita dicam, metaphysicè, aut præcisè, ex vi illius status loquendo. Hoc enim probat ratio à nobis facta. Moraliter autem loquendo, id accidere non potuit, & hoc videtur August. & D. Thom. considerasse. Nam etiam in hominibus lapsis error per heresim non contingit, nisi vel magna ignorantia procedat, vel alia superbia, aut alia inordinata passio, quæ hominem, etiam aliàs non indoctum in errorem impellat. Multò ergo magis in Eua, quæ vel expressum Dei verbum ab ipsomet audierat, vel de illo sufficienter erat per virum instructa, & quæ aliàs etiam sapiens erat, & inordinatis affectibus carens, non potuit moraliter in tam apertum errorem incidere, nisi affectus superbiæ prius eius mentem perturbasset.

CAPVT XI.

Virum Adam in virtutibus voluntatis rectus, ac perfectus creatus fuerit.

Duplex est rectitudo, & perfectio voluntatis humanæ, naturalis, & supernaturalis. Et de vtraque tractat quæstionem hanc D. Thom. 1. part. q. 95. Nos autem in præsentia solum de naturali tractamus, maioris enim distinctionis gratia totam naturalem perfectionem primis hominibus datam, & naturæ integritatem explicare volumus, dicturi postea de statu, & perfectione gratiæ, in qua fuerint iidem primi homines, antequam peccarent, constituti. Duplex autem perfectio naturalis in eadem voluntate nominis considerari potest, vna est innocentie, alia est virtutis positivæ, ut sic dicam. Prior nullam rem positivam addit naturali voluntati: sed tantum carentiam omnis culpæ; hanc enim solam priuationem, seu negationem nomen innocentie formaliter importat. Neque refert, quod talis negatio formaliter non dicat perfectionem, nam supponit illam in voluntate, quæ ex natura sua recta est, tanquam à Deo bene instituta, si remoueat culpam, quæ illam defleat, & maculet: & huiusmodi etiam perfectio, & rectitudo nomine innocentie significatur. Altera verò perfectio aliquid positivum addit voluntati, scilicet habitus studiosos, & rectos ordinis naturalis, quos habitus, virtutum nomine significamus. Vnde fit, ut prima perfectio possit à secunda separari, nam si Deus crearet hominem sine actu, vel

Vel habitu aliquo, effect innocens : quanvis virtutem nullam haberet.

2.

1. Assertio de fide Probatur 1. ex Ecclesiast. 7.

Probatur 2. ratione.

Contraveniunt assertio- ni posita ex opinione a- damum po- tuisse peccare in 1. instanti creationis.

3.

Occurritur in primis multipliciter non peccasse de facto Adam in 1. instanti.

4.

Occurritur deinde nec possibile fuisse de lege ordinariam tunc peccare. Vide lib. 3. de Angelis cap. 9. an. 17. & lib. 9. cap. 19. a num. 10 latissimè

Primò ergo certum est, hominem creatum, fuisse innocentem & absque culpa. Hoc de fide est, & probatur sufficienter ex illo Ecclesiast. 7. *Deus fecit hominem rectum*, & ipse se infinitis miscuit questionibus. Non etiam potest dici homo rectus, qui sit in peccato : ergo ut minimum conuincunt illa verba fuisse hominem conditum cum naturali rectitudine voluntatis sine obliquitate peccati. Ratio verò est, quia Deus non potest esse auctor peccati : ergo necessàrio creauit hominem innocentem, quia tunc non potuisset habere peccatum, nisi ab auctore suo, quod eius bonitati repugnat. Hic verò statim se innuat quæstio similis illi, quæ de Angelis supra tractata est, an potuerit homo in eodem instanti in quo creatus est peccare. Nam si peccare potuit, dicere quis posset, contra assertionem positam, eum in primo instanti peccasse, ac subinde nunquam fuisse in statu innocentie. Et nihilominus non fuisse Deum auctorem illius peccati, sed ipsummet hominem sua libertate, cuius vsum in primo instanti habuit, peccatum aliquod commisisse. Neque hoc esset contra verba Sapientis, quia etiam illo peccato admissio, verè diceretur Deus fecisse hominem rectum, quia ipse solam voluntatem rectam condidit in homine, ipse verò homo etiam in illo casu se miscuisset culpæ, nimis cito oblique per suam liberam voluntatem operando.

Sed nihilominus loquendo de facto, assertio ita est intelligenda, ut non solum homo fuerit creatus innocens ex parte actionis Dei, ut sic dicam, sed etiam ut omnino & ex quacunque causa tunc peccato caruerit. Quod est etiam certum. Nam in primis ita Patres omnes verba sapientis intelligunt, ut infra videbimus. Deinde quia id conuincitur ex narratione Gen. Nam in primo capite dicitur Deus creasse hominem ad imaginem, & similitudinem suam, & postea concluditur, vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona. Non essent autem valde bona, si homo iam in peccato conspiceretur. Deinde in toto cap. 2. supponitur Adam sine peccato quando fuit translatus in Paradisum, & animalibus nomina imposuit, & Deus illi soporem immisit. Item post formationem Eue de utroque dicitur quod non erubescabant, & postea c. 3. narratur tentatio, & vtriusque peccatum: illud ergo fuit primum tempus, in quo peccarunt: & ante illud eis tribuere aliquod peccatum, plus est quam temerarium, cum in Scriptura non habeat fundamentum : illud verò affirmare de primo instanti creationis, sine dubio erroneum est.

An verò fuerit possibile in eo instanti peccare, tractatum est de Angelis, ubi diximus, etià in Angelis fuisse impossibile, saltem secundum legem ordinariam, & quodammodo naturalem. Sed hoc euidentius est in homine, quia indiget discursu, & tempore, ut rationis cognitionem habeat ad libertatem sufficientem, si modo naturali huiusmodi cognitione, & rationis vsum habiturus est. Hanc autem tarditatem, & imperfectionem naturalem habuit homo in primo instanti creationis suæ, quatenus per naturæ vires operari poterat, quia etiam tunc per discursum procedebat, & à phantasia dependebat. Quod si supernaturaliter fuit tunc eleuatus homo ad liberè amandum, in primo instanti cum fieret à Deo, peculiari dono, & virtute, non potuit esse ad malum, sed ad bonum, ut postea declarabimus. Atque ita omni ex parte certum est, homines in principio habuisse voluntatem rectam, & innocentem. Imò etiam sequitur, habuisse potestatem ad vitandum peccatum, & conseruandam innocentiam in illo primo statu. Sed hoc pèdet ex multis alijs dicendis de per-

fectione hominis in illo statu, & ideo huius potestatis declarationem pro nunc omitimus.

Dico secundò, habuerunt homines ante peccatum, vel in primo instanti creationis suæ, omnes virtutes, & bonos habitus morales, qui per actus humanos ordinis naturalis acquiri possunt, qui proinde fuerunt infusi tantum per accidens. Per accidens hanc assertionem non intendimus excludere virtutes altioris ordinis, sed ab illis nunc præcindimus, ut naturalem perfectionem prius explicemus. Potest que assertio tribui D. Thomæ in dicta q. 99. a. 3. nam licet indistinctè de virtutibus loquatur, & multa dicat ad virtutes supernaturales pertinentia, tamen sine dubio includit etiam naturales, si attentè legatur, præsertim in solutionibus argumentorum. Et ita potest etiam probari assertio, primò ex illo Ecclesiast. 7. *Deus fecit hominem rectum*. Nam inter alia ad illam rectitudinem pertinebat, ut voluntas rectæ rationi naturali esset subiecta, atque etiam ut esset rectè disposita ad inferiorem appetitum in officio honestatis continendū. Sed virtutes ex suo genere acquisite perficiunt, & quasi complent hanc rectitudinem voluntatis: ergo illas dedit Deus homini, quem rectum creauit. Deinde idem probatur ex illo Ecclesiast. 17. *Deus creauit hominem*, &c. & secundum se restituit illam virtutem. Quæ verba etiam possunt de virtute per se infusa explari. Sed cum absolutus sit sermo, non sunt excludendæ virtutes acquisite. Præsertim cum adhuc sub quæstione versetur, an virtutes morales sint per se infusæ, vel tantum acquisite.

Præterea veritatem hanc satis indicant Ambrosii lib. de Parad. cap. 5. in fine, & Augustinus in Concordia ad Catechu. contr. Iudeos, &c. c. 2. ubi ait, Adam fuisse factum ad imaginem Dei, pudicitia ornati, temperantia compositum, &c. Et lib. 14. de Ciuit. cap. 10. de statu primi hominis, ait: *Nec abiecit quicquam, quod bona voluntas adipisceretur*: ergo sentit non defuisse virtutes. Item addit, quod ibi erat tranquillitas morali necessaria: sunt virtutes morales acquisite. Denique ita ibi describit felicitatem illius status, ut ab illo huiusmodi virtutes excludi non possint. Ratione probari potest assertio eodem modo quo similem de scientijs probauimus. Nam certè ad perfectionem simpliciter hominis, non minus, imò magis, pertinent virtutes morales, quam scientiæ naturales: ergo si Deus infudit primo homini omnes scientias, multo magis debuit virtutes naturales infundere, ut opus eius perfectum esset. Quare omnes Theologi conueniunt, has virtutes fuisse per accidens infusas animæ Christi in primo instanti conceptionis suæ, quantvis de scientia acquisita non omnes ita asserant, sentientes profectò, ad perfectionem naturæ magis necessarias esse virtutes, quam scientias. Unde inferitur, has virtutes datas esse primo homini in magno perfectionis gradu. De quo solum dicere possumus fuisse quoad intentionem accommodatam ad sufficientem illius status perfectionem, quam Deus designauit iuxta cõsiliū voluntatis suæ, quam ipse nouit, nobis enim nihil certius de termino illius perfectionis constare potest, quia reuelatum non est. At verò quoad extensionem dici potest illa perfectio vniuersalis, quia & circa omnes materias morales virtutes infusæ sunt, & vnaquæque cum potestate sufficiente ad operandum in tota materia sibi subiecta.

Sed circa hanc extensionem nonnullæ difficultates supersunt, prima est ex Durando in 2. d. 29. q. 2. ubi ait, fuisse infusas Adæ virtutes morales, quæ circa alterum versantur, ut iustitia, cui liberalitas coniungitur, non tamen virtutes, quæ circa rationem passionum versantur, & illas moderantur. Ratio autem eius quoad vltimam partem est, quia in eo statu nulla

SVARE
de Angelis
re 6. dicitur
anima.

D. V.

potuisse, quod est clarum. De alijs vero de quibus nostra est difficultas, dicit, infusus fuisse quoad habitus, quauis ex defectu materiae non possent actus exercere.

Quae quidem doctrina etiam ad habitum poenitentiae applicari potest, quatenus aliquo modo potest esse acquisitus. Et quoad priorem partem de habitu est clara. Tum quia habitus est prior actu, & bene disponit hominem ad illum, siue illum effecturus sit, siue non sit. Tum etiam quia habitus non respicit materiam, vt praesentem, vel futuram, sed tantum vt possibilem huic naturae, & ita habebat locum qualibet materia in statu innocentiae. Tum denique, quia semper fuit possibile homini amittere illum statum, sicut de facto amisit: vnde vtilissimum illi fuit, habere has virtutes per accidens infusas, quae in illo manerent, si caderet, vt reuera de facto manserunt.

Quod vero attinet ad alteram partem de actu, licet verum sit, non potuisse has virtutes exercere in statu innocentiae potissimos actus suos (quod fortasse praecipue intendit D. Thom.) nihilominus semper aliquos actus exercere potuisset. Primo actus inter-

nos conditionatos, vt in poenitentia esset hic actus, si peccarem dolerem, in misericordia, si proximus indigeret, illi subuenirem. Nam licet aliqui putent, hos actus esse potius intellectus, quam voluntatis, tamen esse possunt in actuali proposito voluntatis de conditionato obiecto. Imo illi conditionales non essent simpliciter verè in homine, nisi fundarentur in actuali proposito voluntatis eius. Secundo, posset exerceri actus complacentiae circa honestatem obiectuam talium virtutum. Tertio specialiter virtus poenitentiae, quauis non posset detestari malum commissum, vt probat ratio facta, posset odio habere peccatum, quod offertur vt committendum, & habere voluntatem non faciendi Deo iniuriā, vt in tom. de Poenit. latè dixi, & specialiter videri potest disp. 7. sect. 1. nu. 10.

& 11. Misericordia etiam non semper, aut p se requirit dolorem in miserente, nam voluntas subleuandi miserum, si absq; dolore haberi possit, reuera erit actus misericordiae. Hoc a modo si status innocentiae duraret, posset vnus homo cadere, & alter innocens habere voluntatē subueniendi illi, cum displicentia de malo eius, quae posset haberi sine tristitia, vel dolore. Et fortasse inter ipsos innocentes non deessent occasiones habendi similes actus. Nam licet in illis non esset propria miseria poenalis, esse posset aliqua indigentia naturalis, vt paruuli indigerent auxilio maiorum ad educationem, & ad vitanda pericula, & ignorantes, seu incipientes indigeret doctrina. Ad hunc ergo modum non deesset ibi aliqua materia misericordiae, & sic potest de alijs similibus virtutibus facile cogitari.

Tertio difficultas esse potest, an fuerint infusi Adā aliqui habitus virtutum acquisitarum erga Deum. Sunt autē duo genera virtutum, quae circa Deum versantur, quaedam, quae respiciunt Deū vt obiectum cui, vt religio, & si qua est alia similis, vt fortè obedientia, & de his non est dubium, quin fuerint infusae Adā, quia sunt perfectiores, & magis necessariae, quam reliquae morales, & earum vfus erat illi statui maxime proprius. Aliae vero sunt virtutes, quae versantur circa Deum, vt obiectum quod, quales sunt in ordine supernaturali virtutes theologales, ex quibus vna est in intellectu, scilicet fides, charitas verò & spes in voluntate. In ordine autem naturali loco fidei succedit cognitio naturalis Dei, quam habuit Adam per scientiam per accidens infusam, de qua iam dictum est. Charitati autem infusa respondet in ordine naturali amor naturalis Dei super omnia, & propter ipsum, qui amicitia, vel beniuolentia dicitur: & de hoc aliq negat fuisse in Adamo

10.

Resolutio completius habitus actus.
Quoad habitum ostenditur tripliciter.

Quoad actus, sicut aliquos probatur.

Primo

Secundo

Tertio

Videri etiam potest auctoritate com. 1. de incarnat. disp. 19. & 2. de 1. sect. 2.

11.

Tertia difficultas an deus infusus fuerint virtutes aliquae Deum respicientes.

Resolutio de respicientibus. Deum vt obiectum eius. De respicientibus Deum vt obiectum quod, certum est habuisse Adam intellectuales.

An in voluntate habuerit virtutem beniuolentia naturalem erga Deum.

*Quorundam
responsio ne-
gativa quo-
ad actum re-
greditur.*

*12
Quoniam habi-
tum negat
Pereira.
Eius fundā.*

*Affirmat ve-
rō cum Sco-
to Herrero.*

*13
Authoris re-
solutio.*

*Ad fundam.
Pereiri in n.
praced.*

*Vide in tra-
ctat. de cha-
ritate disp. 3.
sect. 5*

*An virtutē
spei natura-
lis.*

Adamo tam quoad actum, quam quoad habitum. Sed de actu longe probabilius est, in Adamo esse potuisse, quod docet D. Thomas 1.2. q. 109. art. 3. & quodlib. 1. art. 8. & alijs locis, vt latius in materia de Gratia tractamus lib. 1. cap. 30.

De habitu verò res est magis incerta, in qua partem negantem tenet Pereir. lib. 5. in Gen. disp. de tertia excellentia status innocen. q. 1. ex fundamento omnino contrario precedenti opinioni, scil. quia non solum poterat Adam diligere Deum vt auctorem naturæ naturali dilectione super omnia, sed etiam voluntas eius naturaliter erat ad illum amorem propensa, & nullam difficultatem, vel impedimentum ex parte appetitus in eo amore patiebatur, & ideo non indigebat habitu. Contrarium sentit Scot. Nam in hoc habitu potissimè iustitiam originalem constituere videtur in 2. d. 29. & latè exponit Herrero. 2. disp. 21. q. 3. & disp. 22. quest. 1.

Mihi autem considerandum videtur, an voluntas humana sit naturaliter capax talis habitus, & an possit in hoc statu per actus acquiri. Nam si in voluntate est capacitas naturalis, profectò redacta fuit in actum in illo statu, & si acquiri potest per actus in illo statu fuit per accidens infusus, quia per se pertinet ad maiorem perfectionem voluntatis humanæ. Neque obstat propensio naturalis voluntatis, quia hæc potest augeri per habitum, quia dare potuit facilitatem operandi. Neque etiam referet, quod appetitus non retardaret, quia libertas, & indifferentia voluntatis sufficit ad capacitatem, & utilitatem habitus, sicut de virtute iustitiæ dicebamus. Vnde partem hanc vt satis probabilem relinquimus, perfectam autem resolutionē in materiam de charitate remittimus, quia ex illa questione pendet, an per huiusmodi actus amoris Dei nunc similis habitus acquiratur. Denique virtuti spei infusæ sub propria ratione spei, & quatenus fundatur in promissione diuina nullus habitus merè naturalis respondere videtur: tamen vt est amor concupiscentiæ DEI respondere illi potest in ordine naturali habitus inclinans ad amorem concupiscentiæ DEI, vt est summum hominis bonum, & de hoc ferè eodem modo, quo de precedenti, iudicandum est.

CAPVT XII.

*Utrum in Adamo appetitus sensitiuus ita fuerit
subiectus voluntati, & rationi, vt nunquam
aut eam præueniret, aut illi imperanti
repugnaret.*

*1.
Aperitur fun-
damentum
questionis.*

Si natura hominis purè, & secundum se consideretur, etiam si potentias habeat naturalibus virtutibus perfectas, & ornatas, pugna & rebellionis carnis contra spiritum obnoxia est. Quæ duplex habet genus cognitionis, sensitiuæ, & intellectuales, & duos appetitus elicitiuos, scilicet sentientem, & voluntatem. Inter quas facultates naturalis ordo est, vt cognitio incipiat à sensu, & ideo possit rationem immutare, priusquam voluntas operetur, atque eadem ratione, vt prius etiam excitet appetitum sensitiuum, quam voluntas, & ratio perfectè possint deliberare. Ex hoc igitur genere compositionis humanæ naturæ ex carne, & spiritu & appetitu inferiori, ac superiori oritur pugna, quam in nobis experimur, & quam deplorat Paulus ad Rom. 7. dicens, *Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legimentis meo.* De hac ergo pugna querimus in præsentem, an fuerit in primo homine ante peccatum, siue cum donis supernaturalibus gratiæ consideretur, siue absque illis: hoc enim ad præsentem questionem extrinsecum est, nam cum donis gratiæ potest homo habere illum defectum, & pugnam, vt nunc est, in hominibus

iustis, & sine illis donis posset Deus impedire illum defectum, homini naturalem, seu tale donum homini conferre, quo fieret, vt nullus motus insurgeret in portione inferiori repugnans superiori, consequenter nulla pugna, aut difficultas circa operationem boni honesti naturalis ordinis in homine sentiretur. Quia ergo donū hoc distinctum videtur à virtutibus, & ad earum perfectum vsum, & consequenter ad magnam perfectionem voluntatis pertinet, ideo non obstantibus virtutibus, inquirendum superest, an hoc donum, eiusque effectus Adamo collata fuerint.

Ratio autem dubitandi esse potest, quia hoc donum non est homini naturale, nec pericit homini in ordine ad finem supernaturalem: ergo non est homini in sua creatione datum. Consequentia probatur, quia, vt sæpe dictum est, Deus codendo naturam naturæ ordinem in hoc seruabat, vt unicuique conferret quod naturale ipsi erat. Maior autem probatur ex dictis in principio capitis, quia ex naturali, & intrinseca compositione hominis intrinsecè sequitur imperfectio contraria huic dono: ergo è conuerso donum ipsum non potest esse homini naturale, imò videtur valde repugnans naturæ eius. Secundo, quia illud donum vel esset aliquis habitus infusus homini, vel aliquid aliud: hoc secundum declarari non potest quid, vel quale sit, primum autem non potest iustificare. Quod ita ostenditur, quia vel ille habitus esset spiritualis in intellectu, & voluntate, & de illo esset eadem difficultas, quia posset à sensibus præueniri, vel esset in appetitu sensitiuo, & sic etiam non posset impedire quin appetibile secundum sensum occurreret, & naturaliter immutaret appetitum: at verò appetitus immutatus naturaliter mouetur, cum libertate careat: ergo non obstat tali habitu voluntati, & rationem præueniret.

In hoc puncto Scot. in 2. d. 29. q. vnic. hanc questionem attingens, illam videtur sub dubio relinquere, nam semper sub disunctione loquitur, dicens, quod in eo statu esset tranquillitas in anima, quia vel natura inferior non insurgeret contra superiorē, vel si insurgeret, posset facile, & delectabiliter à superiori cōtineri, & ordinari, & ita licet inferior appetitus cum aliqua tristitia ab obiecto sibi delectabili abstinere, nihilominus quia voluntas cum magna delectatione id faceret, totus homo id facere diceretur, quod ratione superioris potentia ei conuenit, quamuis inferior potentia aliquantulum reluctetur. Et ideo, inquit, fortasse non est necesse ponere, quod nullus sensus appetitus potest tunc tristiari, potuit enim visus tunc videre turpe visibile, & auditus audire turpe audibile, & utrunque potuit offendere appetitum sensitiuum sicut & conueniens sensibile delectare, sed voluntas tunc bene resisteret istis tristitijs, & delectationibus appetitus inferioris. Hæc ferè Scot. Veruntamen non debemus nunc agere nolumus de omni actu sentiendi, vel quod de omni affectu appetitus sensitiui. Distingui enim potest, duplex genus huiusmodi motuum, quidam dici possunt naturales, & innoxij, seu indifferentes in ordine ad mores, non solum quia in se boni, aut mali non sunt, sed etiam, quia non inducunt ad aliquid turpe, vt moraliter malum, vt est dolor aliquis, vel displicentia de obiecto disconuenienti sensui, item fames, sitis, & similes affectus, vel eorum contrarij. Alij verò sunt motus operationem virtutis. Et de hoc genere motuum naturæ inferioris appetitus hic præcipue loquitur, quia in eis veritas certior est, de priori verò genere dicemus postea tractando de illius status immortalitate.

Dicimus ergo, hanc perfectionem fuisse homini datam in principio creationis, vt quamdiu non peccasset, maneret.